

Bios2 – Thema publiek

Eén van de belangrijkste doelstellingen van de bibliotheek blijft natuurlijk het bereiken van publiek. We bekijken in dit rapport de evolutie van de leners en van de bezoekers. Onder leners verstaan we de personen die minstens één werk ontleend hebben in de bibliotheek in dat betreffende jaar. De bezoekers zijn het aantal personen die in de bibliotheek over de vloer kwamen, om te ontlene, maar even goed om een andere reden. Dit zijn geen unieke bezoekers, want één persoon kan immers meerdere keren per jaar de bibliotheek bezoeken. Daarom spreken we liever van bezoeken. Sinds de ingebruikname van Bios2, in 2006, werden de cijfergegevens van de openbare bibliotheken op een coherente manier opgevraagd. Over de lenersgegevens beschikken we al een tijdje langer, namelijk sinds 1998. We kunnen dus een aantal evoluties schetsen over een langere periode. Vandaar dat sommige gegevens in dit rapport een evolutie vanaf 1998 in beeld brengen, en andere dan weer vanaf 2006.

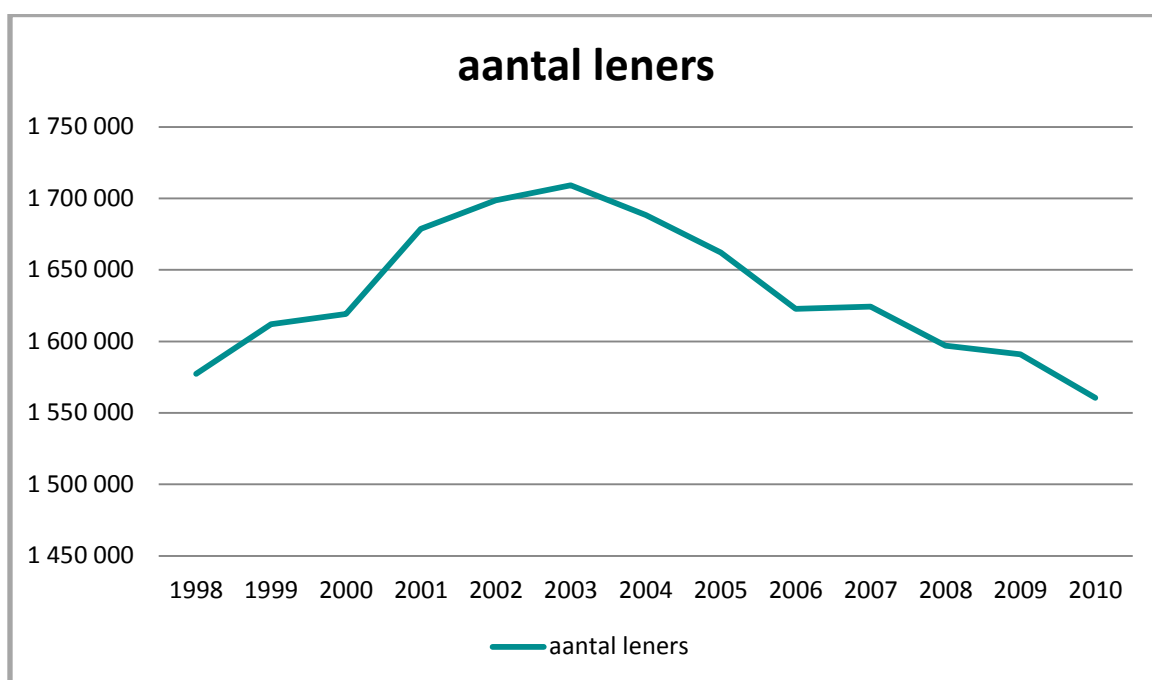
Goed om weten

Totaal aantal leners: 1.560.466

Verhouding leners/inwoners: 22,88%

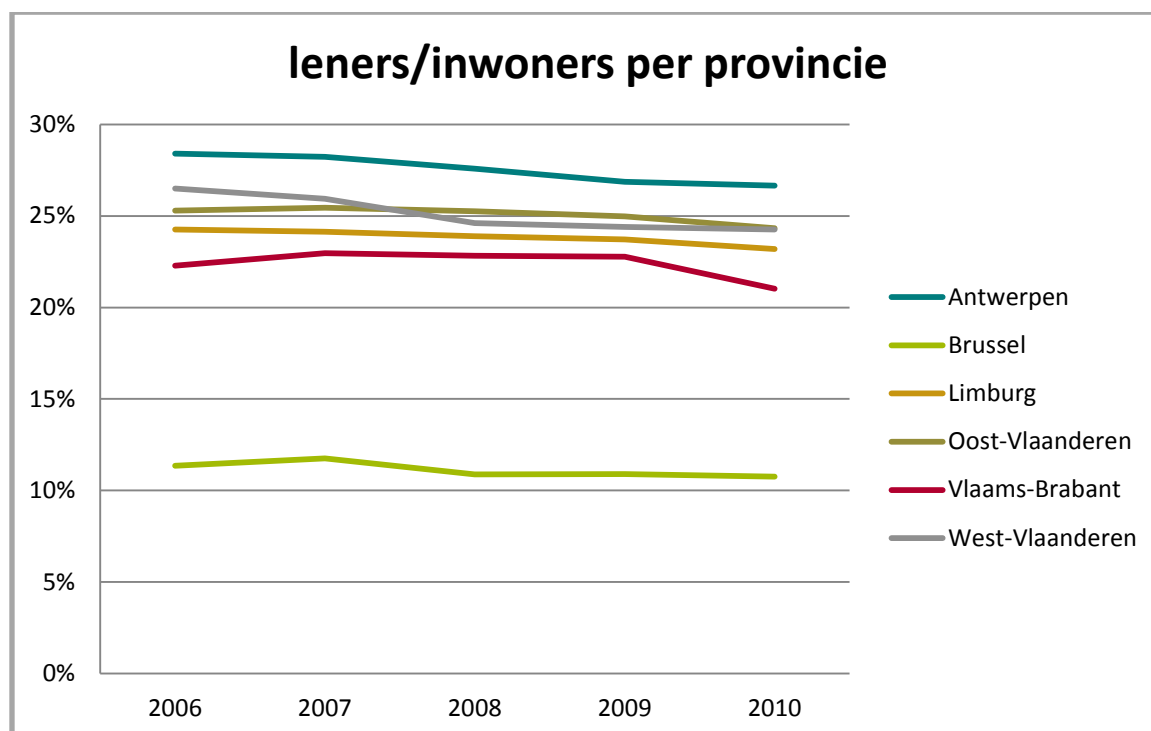
Totaal aantal bezoekers: 18.717.447

1. Aantal leners

We beschikken al sinds 1998 over gedetailleerde gegevens over het aantal leners. In de periode 1998-2010 zien we een opmerkelijke evolutie. Vanaf 1998 (1.577.325 leners) steeg het aantal leners in de openbare bibliotheken jaar na jaar tot aan 2003, onder meer ook door het toenemend aantal bibliotheken (zo'n 15 nieuwe bibliotheken tussen 1998 en 2003). Vanaf 2004 keerde die evolutie om en ontstond er een dalende trend, een kleine knik in 2007 niet te na gesproken. Vanaf 2008 is er een duidelijk dalende trend: van 1.596.945 over 1.590.911 in 2009 naar 1.560.568 in 2010.

2. Verhouding leners/inwoners

We bekeken ook de verhouding tussen het aantal leners en het aantal inwoners per gemeente. Over die vijf jaar bekeken zien we een gelijkaardige, dalende evolutie. Logisch, want de lenersaantallen zijn gezakt, terwijl de bevolking alleen maar is toegenomen.

Per provincie zijn er wel verschillen merkbaar. In de provincie Antwerpen trekken de bibliotheken verhoudingsgewijs het hoogste aantal leners. In het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, waar 30% van de bevolkingsaantallen in aanmerking worden genomen, ligt dat aantal het laagst. Logisch, gezien de uitzonderlijke bevolkingssamenstelling binnen Brussel.

Bekijk hier de evolutie bij alle bibliotheken van uw provincie (link naar Bios-rapportering):

[Antwerpen](#) (rapport nr. 1263)

[Limburg](#) (rapport nr. 1264)

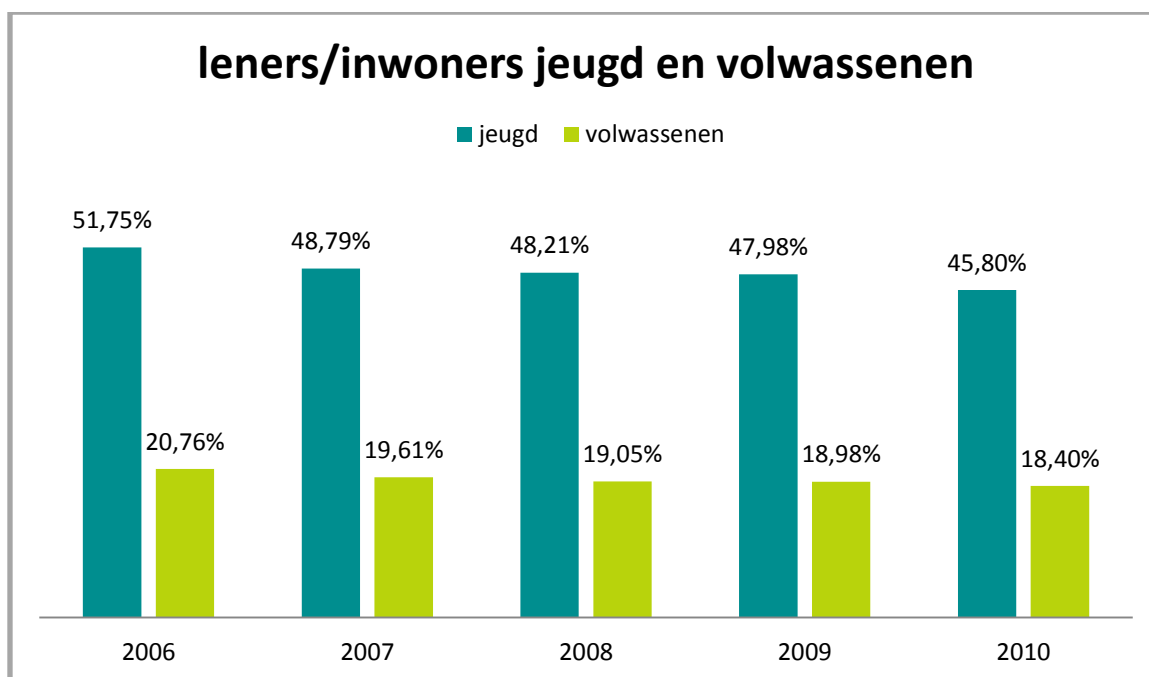
[Oost-Vlaanderen](#) (rapport nr. 1265)

[Vlaams-Brabant](#) (rapport nr. 1266)

[West-Vlaanderen](#) (rapport nr. 1267)

[Brusselse Hoofdstedelijke Gewest](#) (rapport nr. 1268)

Bij jeugd en volwassen lezers liggen die verhoudingen volledig anders. Onderstaande grafieken bewijzen dit:

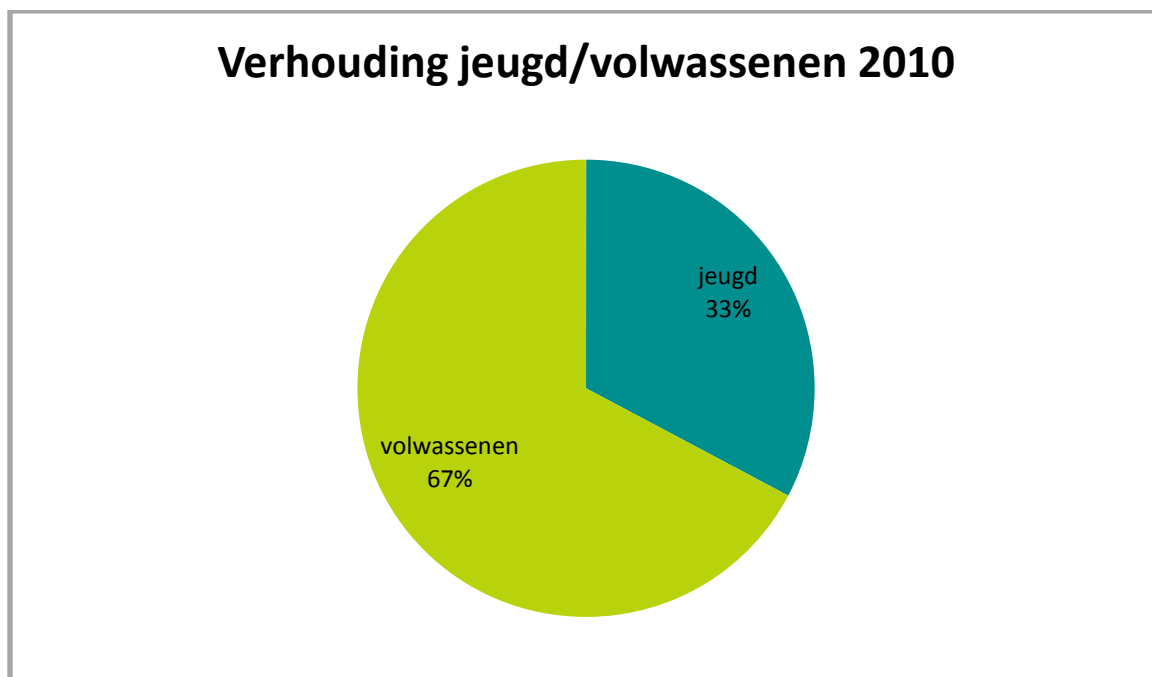

In 2006 ontleende nog meer dan 1 op 2 jongeren (onder de 15 jaar) minstens eenmaal per jaar een werk in de bibliotheek. In 2010 is dat aantal gedaald naar 45,80%. Bij de volwassen lezers liggen die cijfers veel lager, maar zien we eveneens een dalende evolutie. Terwijl in 2006 nog meer dan één op vijf volwassenen een werk ontleende in de bibliotheek is dit in 2010 nog 18,40%. Per provincie zien we volgende gemiddelden:

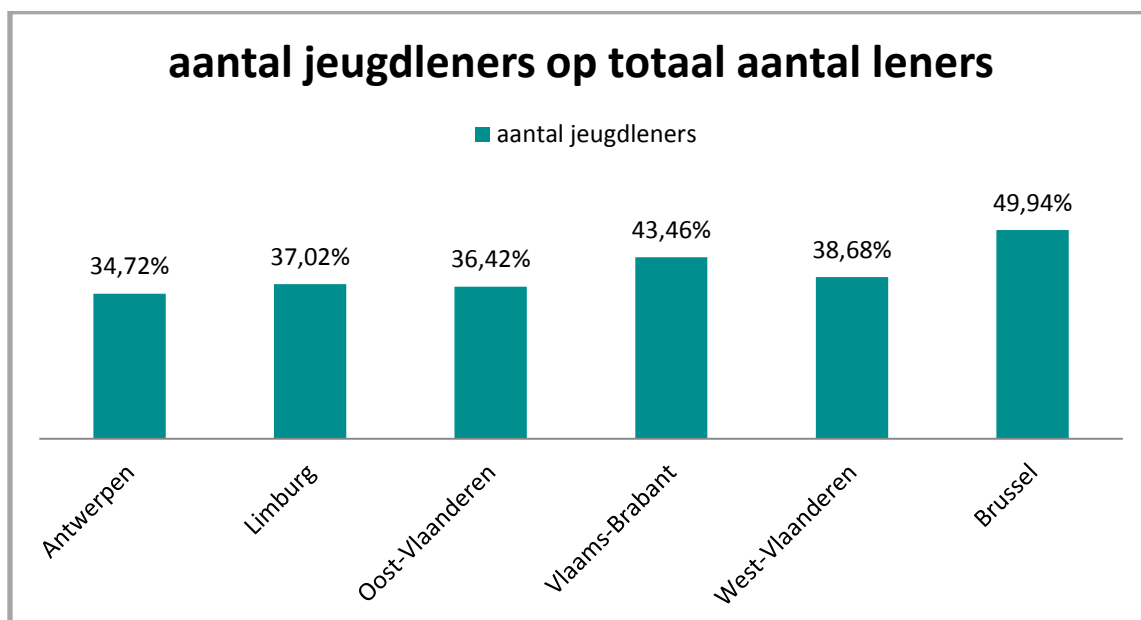
Provincie	2006		2007		2008		2009		2010	
	J	V	J	V	J	V	J	V	J	V
Antwerpen	49,84	18,18	50,75	17,95	50,41	17,81	49,29	17,21	48,88	17,19
Limburg	49,49	14,86	49,82	14,34	47,11	14,26	47,93	14,20	46,36	13,75
Oost-Vlaanderen	48,54	15,43	49,05	15,60	48,73	15,32	47,57	15,36	45,48	15,06
Vlaams-Brabant	43,57	13,08	44,15	13,61	43,80	13,31	44,57	13,00	42,05	11,38
West-Vlaanderen	49,48	15,75	48,96	15,20	49,07	14,49	48,47	14,09	46,91	14,06
Brusselse Hoofdst. Gew. (30% inw.)	19,93	3,53	21,37	3,71	20,58	3,71	20,01	3,49	19,51	3,54

Opgelet: dit zijn gemiddelden van de gemiddelden per gemeente, dus geen gemiddelden van het totaal in Vlaanderen zoals in de grafiek hierboven

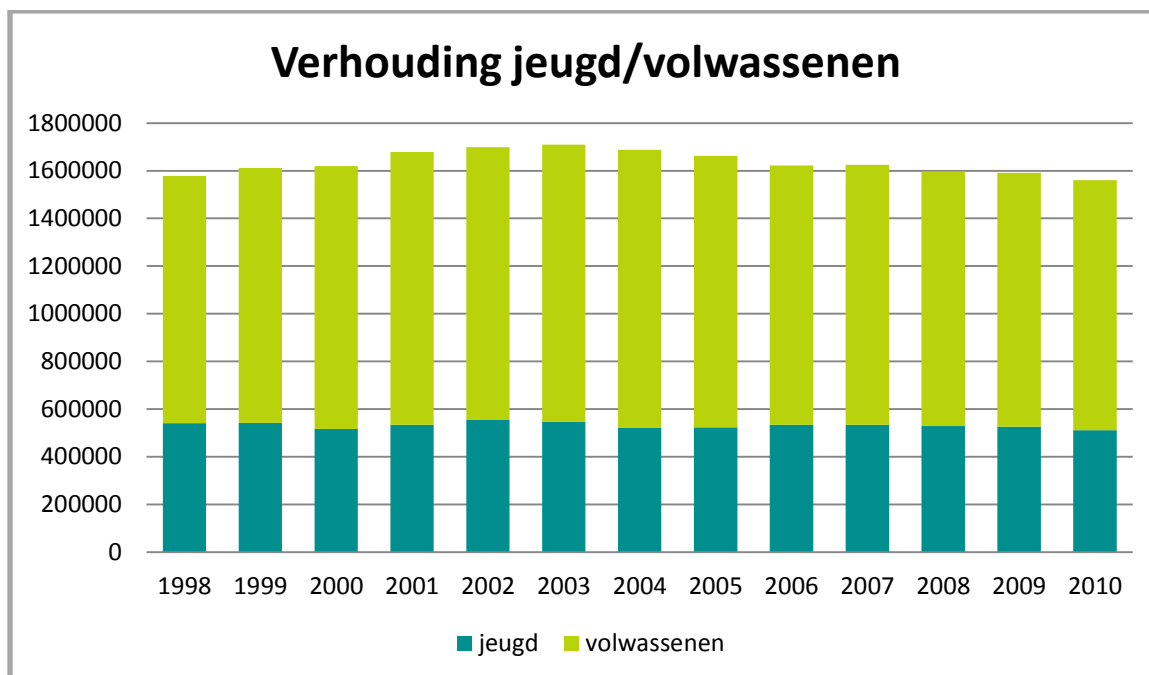
3. Verdeling jeugd-volwassenen

In 2010 bestaat 33% van alle leners van de openbare bibliotheken uit jeugd, jonger dan 15 jaar. In vergelijking met de bevolkingssamenstelling, waarvan ongeveer 16% jonger is dan 15 jaar, is dat een opmerkelijk verschil. De jeugd komt verhoudingsgewijs dus meer naar de bibliotheek dan de volwassenen.

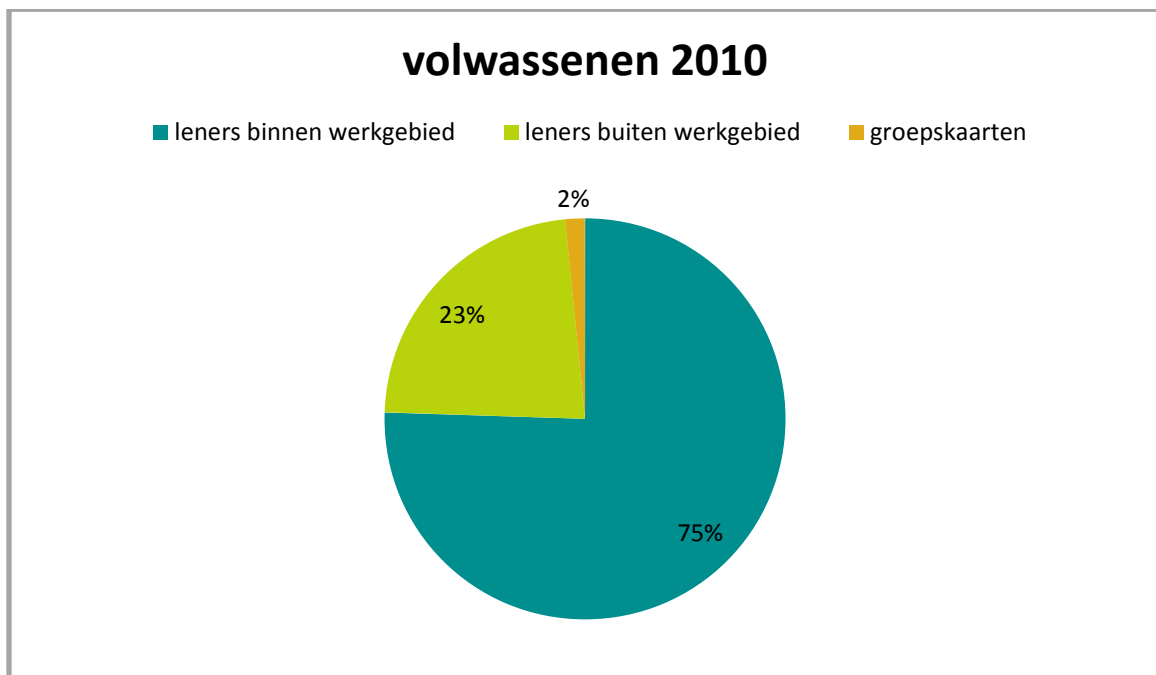
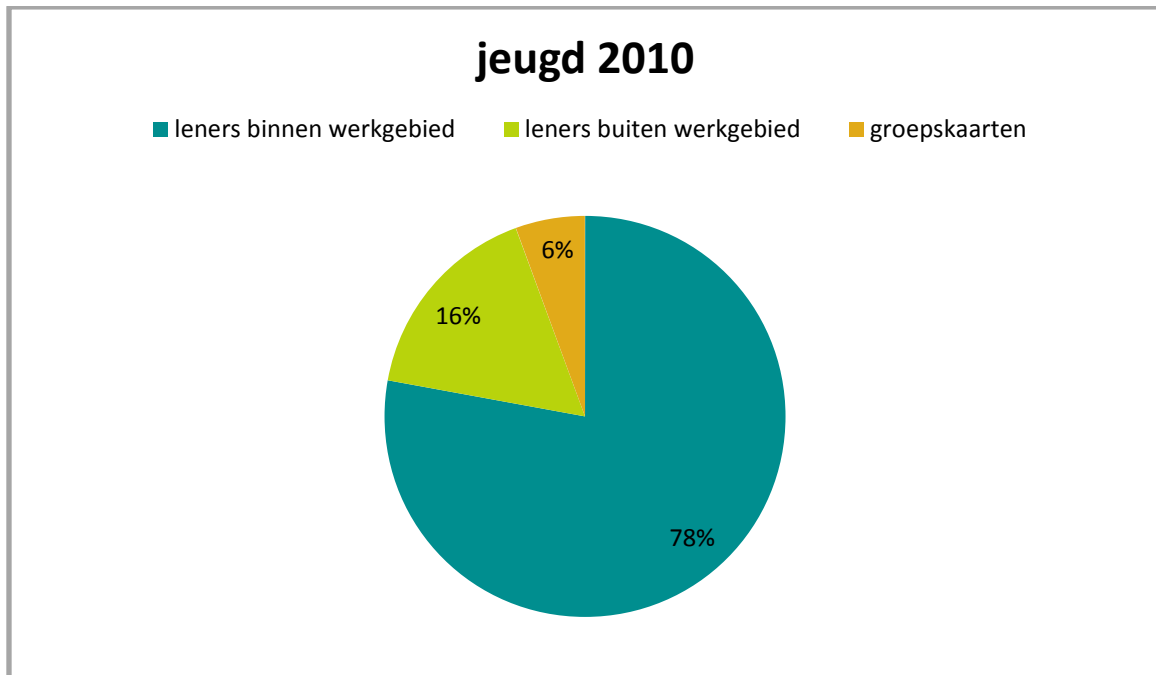
Per provincie zijn er wel wat verschillen. In een gemiddelde bibliotheek in Antwerpen bestaat 34,72% van het totale lenersaantal uit jeugdleners. Dit ligt lager dan in de andere provincies. In Vlaams-Brabant is dat 43,46%, in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest zelfs 49,94%. Daar telt een gemiddelde bibliotheek dus ongeveer evenveel jeugdleners als volwassen leners.

jaar	jeugd	volwassenen
1998	541.182	1.036.143
1999	541.489	1.070.467
2000	516.626	1.102.468
2001	534.579	1.144.142
2002	553.761	1.144.912
2003	546.018	1.163.158
2004	520.460	1.167.859
2005	523.109	1.139.017
2006	533.925	1.088.714
2007	533.843	1.090.417
2008	528.308	1.068.637
2009	525.765	1.065.146
2010	511.419	1.049.149

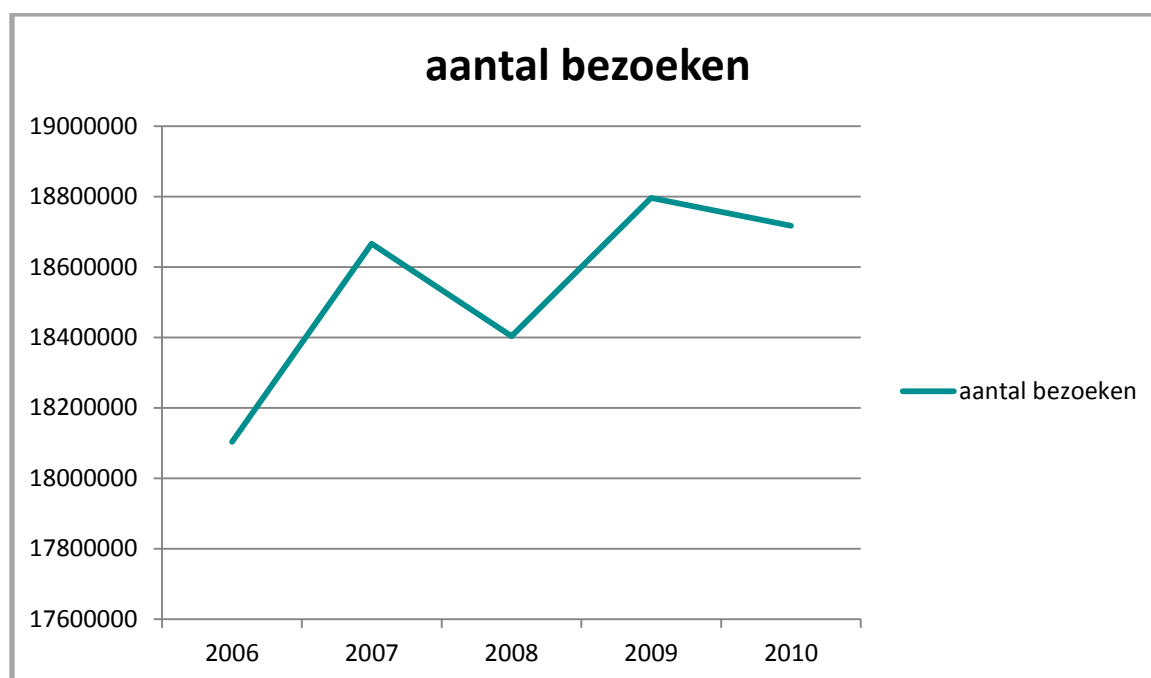
De verhouding jeugd versus volwassen lezers is niet zo heel erg veel verschoven in onze onderzoeksperiode. In de loop van de jaren zijn er wel enkele lichte schommelingen, maar die zijn miniem. In absolute aantallen zien we wel dat sinds 1998 het aantal jeugdlezers iets stabielier blijft dan het aantal volwassen lezers, wat natuurlijk ook gedeeltelijk kan verklaard worden door de bevolkingssamenstelling. Na 2004 is het aantal volwassen lezers gedaald met bijna 120.000, terwijl het aantal jeugdlezers maar met 10.000 is gedaald. Over 12 jaar bekeken is het aantal volwassen lezers dan weer gestegen, terwijl er een verlies van jeugdlezers terug te zien is.

4. Verdeling binnen jeugd en binnen volwassenen

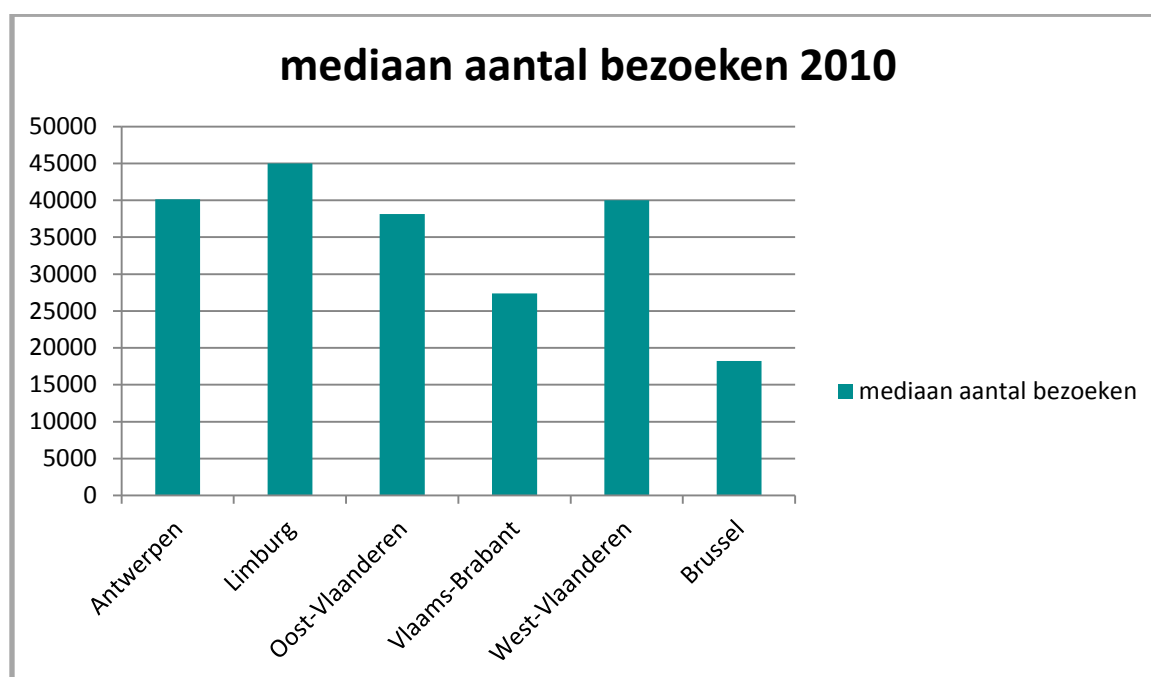
Onder het werkgebied van de bibliotheek verstaan we de gemeente zelf bij een gemeentelijke bibliotheek en alle samenwerkende gemeenten binnen een samenwerkingsverband. Het aantal leners dat uit het werkgebied van de gemeente komt is voor zowel jeugd als volwassenen vrij gelijkwaardig: 78% vs. 75%. Slechts 16% van de jeugdleners komt van buiten de gemeentegrenzen, terwijl dit bij volwassenen toch iets hoger ligt: 23%. De grotere mobiliteitsmogelijkheden bij volwassenen spelen hier ongetwijfeld een belangrijke rol. Bij de doelgroep van de jeugd (klassen, jeugdverenigingen,...) wordt meer gebruik gemaakt van groepskaarten, dan bij volwassenen (rusthuizen, leesclubs,...).

5. Aantal bezoeken

Naast de mensen die komen voor het ontlenen van bibliotheekmaterialen, krijgen de bibliotheken ook nog heel wat andere bezoekers over de vloer (lezen van kranten/tijdschriften, raadplegen van internet, bezichtigen van tentoonstellingen,...).

Het aantal bezoeken aan de bibliotheken is een erg schommelend gegeven. Over een periode van vijf jaar merken we wel een stijgende lijn, van 18.103.891 in 2006 naar 18.717.447 in 2010. Ondanks het feit dat het aantal leners de laatste jaren is gezakt, blijven de bibliotheken dus wel meer bezoekers aantrekken.

Links

Hieronder vindt u een aantal verwijzingen naar websites met informatie m.b.t het publiek van openbare bibliotheken:

- <http://www.siob.nl/bibliotheekmonitor/trends-bibliotheken/leden-en-niet-leden/lidmaatschap-van-bibliotheken/item40>

in Nederland zien we in een gelijklopende periode eveneens een daling van de lenersaantallen. Ook in verhouding met de bevolkingsaantallen zien we een treffende gelijkenis.

- <http://www.participatiesurvey.be/>

de website geeft basisinformatie over de Participatiesurvey 2009 en bevat een geactualiseerd overzicht van de publicaties en presentaties die gebaseerd zijn op de Participatiesurvey, waaronder ook een luik rond bibliotheekgebruik.

- <http://www.locusnet.be/portaal/Locus/Publiekswerking/Gebruikersonderzoek/Bibliotheek>

resultaten van het gebruikersonderzoek van 2004. Ondertussen een paar jaar oud, maar nog steeds een bijzonder bruikbare bron.

Meer info bij dit document?

Agentschap Sociaal-Cultureel Werk – Afdeling VOLC

Arenbergstraat 9, 1000 Brussel

Wouter Van den Driessche – 02 553 41 18 – wouter.vandendriessche@cjsm.vlaanderen.be

Maarten Vandekerckhove – 02 553 42 29 – maarten.vandekerckhove@cjsm.vlaanderen.be

Of bekijk onze website: www.bibliotheekstatistieken.be